

MAARDU GÜMNAASIUMIASTME ÕPPEKAVA ÜLDOSA

Maardu Gümnaasiumi (edaspidi „Kooli“) õppekava kehtestatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 lg 2, Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riikliku õppekava“ § 19 lg 3 alusel direktori käskkirjaga № 1.1.-2./3 03.09.2018. Kooli õppekava arutatud ja heaks kiidetud õppenõukogu istungil 30.08.2018 (ÕN protokoll №1/2018-2019).

Üldsätted

Kooli õppekava koosneb järgmistest osadest:

1. õppekava üldosast;
2. kohustuslike kursuste, valikkursuste ja valikõppeainete kavadest. Kohustuslike kursuste ja valikkursuste kavad on esitatud ainevaldkondade kaupa.

Kooli õppekava on koolis õpingute (õppe- ja kasvatustegevuse) alusdokument, mis on koostatud gümnaasiumi riikliku õppekava alusel tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 lõikest 1, gümnaasiumi riikliku õppekava § 19 lõikest 1, milles eelkõige tuuakse välja kooli eripärast tulenevad valikud riikliku õppekava raame ning milles kirjeldatakse õppe rõhuasetused ja tegevused õppekava täitmiseks.

Kooli õppekava koostamisel on lähtutud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest, gümnaasiumi riikliku õppekava, haridus- ja teadusministri 12. oktoobri 2011. a määrusest nr 62 „Õpilasuuringute ja praktilise töö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord“ § 1 lõikest 3 ja Vabariigi Valitsuse 20. oktoobri 2011. a määrusest nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 6 lõikest 3.

Gümnaasiumiastme õppekava on väljundipõhine õppekava, milles kõrgeim õpiväljund on omandatud üldpädevused. See tähendab selliste teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushinnangute omandamist, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks.

Väärtused

Gümnaasiumihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut ning tema individuaalsetest eripäradest ja isiklikest huvidest tulenevate haridusvajaduste rahuldamist. Gümnaasium loob igale õpilasele võimalused tema võimete maksimaalseks arenguks õpilase eelistusi arvestades, loovaks eneseteostuseks, teaduspõhise maailmapildi kinnistumiseks ning emotsionaalse, sotsiaalse ja kõlbelise küpsuse saavutamiseks.

Gümnaasium jätkab põhikoolis toimunud väärtuskasvatust, kujundades eelkõige väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks. Tähtsustatakse väärtusi, mis aitavad kaasa ühiskonna inimvara ning riigi majanduse arengule.

Oluliseks peetud väärtused tulenevad „Eesti Vabariigi põhiseaduses“, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke

väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus).

Gümnaasiumiharidus on jätkuks põhiharidusele uue põlvkonna sotsialiseerumisel, mis rajaneb eesti kultuuri traditsioonidel, Euroopa ühiväärtustel ning maailma kultuuri ja teaduse saavutustel. Gümnaasiumihariduse omandanud vaimselt, sotsiaalselt, emotsionaalselt, kõlbeliselt ja füüsiliselt küpsed inimesed tagavad Eesti ühiskonna sotsiaalse, kultuurilise, majandusliku ja ökoloogilise arengu jätkusuutlikkuse.

Kõik koolitöötajad lähtuvad oma tegevustes gümnaasiumi riikliku õppekava § 2 lõikest 3 sätestatud üldnimlikest ja ühiskondlikest alusväärtustest milleks on ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu, vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

Eripära

Kooli eripära väljendub avatud õpikeskkonnaga kooliks olemisest, kus edendatakse innovatsiooni ja innovaatilisi õppemeetodeid, mis on suunatud õpilaste motivatsiooni ja tulemuslikkuse suurendamisele. Õppe kavandamisel ja korraldamisel keskendutakse eelkõige õpilastel praktilise intelligentsuse kujundamise toetamisele kõikides üldpädevustes.

1. Kooli õppe- ja kasvatusesmärgid

1.1. Lõpetades kooli on õpilane omandanud üld-, kooliastme- ja ainevaldkonnapädevused

Õppe- ja kasvatuses aineüleseks eesmärgiks on gümnaasiumi riikliku õppekava § 4 lõikes 3 esitatud üldpädevuste, ainevaldkonnakavades esitatud valdkonnapädevuste kujunemine, arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. a soovitusel, „Võtmepädevuste kohta elukestvas õppes“, sätestatud.

1.2. Lõpetades kooli on õpilane saavutanud riiklikus õppekavas esitatud õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetamisel saavutatavad õpitulemused on kooskõlas kvalifikatsiooniraamistiku 4. tasemel kirjeldatud üldnõuetega: õpilasel, kes lõpetab gümnaasiumi, on ainevaldkonna- ja õppesuunaalased laiaulatuslikud faktilised ja teoreetilised teadmised, õppesuunaalased kognitiivsed ja praktilised oskused konkreetsetele probleemidele lahenduse leidmiseks ning suutlikkus juhtida ise oma õppimist vastavalt juhtnõoidele olukordades, mida saab tavaliselt ette näha, kuid mis võivad muutuda, juhendada kaaslaste tavatööd, võtta mõningane vastutus õppimise hindamise ja edendamise eest.

1.3. Kool toetab iga õpilase individuaalset arengut

Gümnaasiumi õpilastele on loodud tingimused, et õpilased omandaksid teadmised, oskused ja väärtushoiakud, mis võimaldavad jätkata tõrgeteta õpiteed kõrgkoolis või gümnaasiumijärgses kutseõppes.

Gümnaasiumi õpilasele on tagatud tingimused, mis võimaldavad neil leida endale huvi- ja võimete kohase tegevusvaldkonna, millega siduda enda edasine haridustee.

Gümnaasiumiõpilased valmistatakse ette toimimiseks loova, mitmekülge, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärgi teadvustava ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades: partnerina isiklikus elus, oma kultuuri kandja ja edendajana, tööturul erinevates ametites ja rollides ning oma ühiskonna ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse eest vastutava kodanikuna.

Gümnaasiumi õpilane, kes on läbinud kooli õppekava omab iseseisvust, tal on kujunenud oma maailmapilt ning tal on valmisolek elus toime tulla, õpilasel on kujunenud adekvaatne enesehinnang, iseseisva õppimise ja koostööoskus, ta on tuttav edasise haridustee võimalustega ning on teadlik enda võimekusest, õpilasel on välja kujunenud kodanikuoskused, -aktiivsus ja -vastutus.

Õpetuses ning kasvatuses pööratakse erilist tähelepanu eesti keele õppele, kuna tulenevalt gümnaasiumi riikliku õppekava § 3 lõikes 5 seisab eesti kool eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest.

2. Õppekorraldus gümnaasiumis

2.1. Õpilaseõppekoormuse kujundamise põhimõtted

Gümnaasiumis on 67 kohustuslikku kursust kitsa matemaatika korral ning 73 kursust matemaatika korra. Ühe kursuse maht on 35 õppetundi.

Õpilase minimaalne kursuse maht, mille ta peab läbima gümnaasiumi jooksul, on 96 kursust. Lisaks gümnaasiumi riiklikule õppekava § 11 lõikele 4 nimetatud valikkursustele võimaldab kool valikkursused, mis arvestavad kooli omapära ja piirkondliku eripära. Nende valikkursuste õpe korraldatakse vähemalt 12 soovija olemasolul.

Mittestatsionaarne õpe on täiskasvanud õppijatele suunatud õpe, kus õppetundide kõrval on võrreldes statsionaarse õppega suurem osakaal iseseisval õppimisel. Sellest tulenevalt võib ühe kursuse läbimiseks kasutada juhendatud õppetööd vähem kui 35 õppetundi. Tunnijaotusplaanile sätestatud nõudeid, kuid see peab võimaldama saavutada õpitulemused sätestatud kohustuslikes kursustes ja kokku vähemalt 72 kursust.

Pakutavad valikkursused on nii riiklikus õppekavas kirjeldatud valikkursuste hulgast valitud kursused kui ka kooli enda koostatud ja kooli õppekavas kirjeldatud valikkursused.

Tabelis on sinisega tähistatud need kursused, mida kindlasti õpetatakse eesti keeles vastavalt gümnaasiumi riiklikule õppekava § 11 lõikele 2. Kokku peab gümnaasiumi lõpetamiseks läbima õpilane vähemalt 57 kursust, mille õppekeeleks on määratud eesti keel.

Sõltuvalt kitsa või laia matemaatika valikust on valikkursuste valiku maht õpilastel erinev, kuid kool tagab õppekorralduse kaudu kõikidele õpilastele vähemalt 96 kursust.

Tunnijaotusplaanis esitatud kursused on jaotatud õppeaastati, et tagada õpilastele ühtlane koormuse jaotus.

2.2. Tunnijaotusplaan gümnaasiumis

Tunnijaotusplaan on koostatud gümnaasiumi riikliku õppekava 4. jaos sätestatud nõudeid arvestades. Järgnevalt on kirjeldatud kohustuslikud kursused ja pakutavad valikkursused ning valikõppeainete kirjeldused ning nende mahud kitsa ja laia matemaatika korral.

2.2.1. Statsionaarne osakond

	Kitsas matemaatika	Laia matemaatika
Kohustuslikud kursused		
Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“	11	11
Vene keel	6	6
I kursus „Keel - ühiskond - kultuur“	X	X
II kursus „Tekst keeles ja kõnes. Teksti stilistika“	X	X
III kursus „Praktiline vene keel I (kõnekultuur)“	X	X
IV kursus „Praktiline vene keel II (suulise teksti vastuvõtt ning loomine)“	X	X
V kursus „Praktiline vene keel III (kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine)“	X	X
VI kursus „Praktiline vene keel IV (ortograafia ja interpunktsiooni korrektsioonikursus)“	X	X
Kirjandus	5	5
I kursus „Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine“ 19. sajandi I poole kirjandus: romantism, realismi tekkimine“	X	X
II kursus „19. sajandi II poole kirjandus: realism“	X	X
III kursus „20. sajandi I poole kirjandus“	X	X
IV kursus „20. sajandi II poole kirjandus“	X	X

V kursus „Eesti kirjandus“	X	X
Valikkursus „Maailmakirjandus antiikajast 18. sajandini“	X	X
Ainevaldkond „Võõrkeeled“	14	14
Eesti keel teise keelena	9	9
I kursus „Haridus ja töö“	X	X
II kursus „Kultuurilugu. Argipäev“	X	X
III kursus „Vaba aeg. Lähme reisima“	X	X
IV kursus „Meedia. Olge terve!“	X	X
V kursus „Olge terve! Elukeskkond“	X	X
VI kursus „Tehnika“	X	X
VII kursus „Hea kodanik. Roheliseks kasvamine“	X	X
VIII kursus „Roheliseks kasvamine. Armastus on kõige algus. Kultuurilugu“	X	X
IX kursus „Kultuurivaramu. Sellised me oleme“	X	X
Inglise keel B2 keeleoskustasemel	5	5
I kursus „Inimene ja ühiskond“	X	X
II kursus „Haridus ja töö“	X	X
III kursus „Eesti ja maailm“	X	X
IV kursus „Kultuur ja looming“	X	X
V kursus „Keskkond ja tehnoloogia“	X	X
Ainevaldkond „Matemaatika“	8	14
Matemaatika (kitsas)	8	
I kursus „Arvuhulgad. Avaldised. Võrrandid ja võrratused“	X	
II kursus „Trigonomeetria“	X	
III kursus „Vektor tasandil. Joone võrrand“	X	

IV kursus „Tõenäosus ja statistika“	X	
V kursus „Funktsioonid I“	X	
VI kursus „Arvjadad. Funktsiooni tuletis“	X	
VII kursus „Integraal. Planimeetria“	X	
VIII kursus „Stereomeetria“	X	
Matemaatika (lai)		14
I kursus „Avaldised ja arvuhulgad“		X
II kursus „Võrrandid ja võrrandisüsteemid“		X
III kursus „Võrratused. Trigonomeetria I“		X
IV kursus „Trigonomeetria II“		X
V kursus „Vektor tasandil. Joone võrrand“		X
VI kursus „Tõenäosus, statistika“		X
VII kursus „Eksponent- ja logaritmfunktsioon“		X
VIII kursus „Trigonomeetrilised funktsioonid. Funktsiooni piirväärtus ja tuletis“		X
IX kursus „Tuletise rakendused“		X
X kursus „Tõenäosus, statistika“		X
XI kursus „Integraal. Planimeetria kordamine“		X
XII kursus „Sirge ja tasand ruumis“		X
XIII kursus „Stereomeetria“		X
XIV kursus „Matemaatika rakendused, reaalsete protsesside uurimine“		X
Ainevaldkond „Loodusained“	14	14
Bioloogia	4	4
I kursus „Rakud“	X	X
II kursus „Organismid“	X	X
III kursus „Pärilikkus“	X	X
IV kursus „Evolutsioon ja ökoloogia“	X	X

Geograafia (loodusgeograafia)	2	2
II kursus „Maa kui süsteem“ (kuulub loodusainete valdkonda).	X	X
III kursus „Loodusvarad ja nende kasutamine“ (kuulub loodusainete valdkonda)	X	X
Keemia	3	3
I kursus „Keemia alused“	X	X
II kursus „Anorgaanilised ained“	X	X
III kursus „Orgaanilised ained“	X	X
Füüsika	5	5
I kursus „Sissejuhatus füüsikasse. Kulgliikumise kinemaatika“	X	X
II kursus „Mehaanika“	X	X
III kursus „Elektromagnetism“	X	X
IV kursus „Energia“	X	X
V kursus „Mikro- ja megamaailma füüsika“	X	X
Ainevaldkond „Sotsiaaalained“	10	10
Ajalugu	6	6
I kursus „Üldajalugu“	X	X
II kursus „Eesti ajalugu I (kuni 16. ja 17. sajandi vahetuseni)“	X	X
III kursus „Eesti ajalugu II (kuni 19. sajandi lõpuni)“	X	X
IV kursus „Lähiajalugu I - Eesti ja maailm 20. sajandi esimesel poolel“	X	X
V kursus „Lähiajalugu II - Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel“	X	X
VI kursus „Lähiajalugu III - 20. sajandi arengu põhijooned: Eesti ja maailm“	X	X
Ühiskonnaõpetus	2	2
I kursus „Ühiskond ja selle areng, Demokraatliku ühiskonna valitsemine ja kodanikuosalus“	X	X
II kursus „Ühiskonna majandamine, Maailma areng ja maailmapoliitika“	X	X
Inimeseõpetus: kursus „Perekonnaõpetus“	1	1

Geograafia (inimgeograafia)	1	1
I kursus „Rahvastik ja majandus“ (kuulub sotsiaalainete valdkonda)	X	X
Ainevaldkond „Kunstiained“	5	5
Muusika	3	3
I kursus „Uusaegse helikeele kujunemine. Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming“	X	X
II kursus „Rahvuslikkus muusikas, Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming“	X	X
III kursus „Muusika 20. ja 21. sajandil. Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming“	X	X
Kunst	2	2
I kursus „Kunsti ajalugu ja muutuv olemus“	X	X
II kursus „Nüüdiskunsti süünd ja arengusuunad“	X	X
Ainevaldkond „Kehaline kasvatus“	5	5
Kehaline kasvatus	5	5
I kursus	X	X
II kursus	X	X
III kursus	X	X
IV kursus	X	X
V kursus	X	X
Ainevaldkondade ülene valikkursus „Uurimistöö alused“	X	X
<i>Kokku kohustuslikke kursuseid</i>	<i>69</i>	<i>75</i>
<i>Eesti õppekeelseid kursusi kohustuslike ainete hulgast</i>	<i>47</i>	<i>53</i>
Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“	4	4
Valikkursus „Kõne ja väitlus “		
Valikkursus „Tänapäeva vene kirjandus“		
Valikkursus „Tänapäeva väliskirjandus“		
Valikkursus „Ajakirjandus“		

Ainevaldkond „Võõrkeeled”	15	15
Valikkursus „Praktiline eesti keel: Pöörd sõna”		
Valikkursus „Praktiline eesti keel: Käänd sõna. Muutumatud sõnad. Sõnamoodustus“		
Valikkursus „Multifunktsionaalne eesti keel“		
Inglise keel B2 keeleoskustasemel	7	7
„Praktilise inglise keele grammatika alused 1“		
„Praktilise inglise keele grammatika alused 2“		
„Language structures 1“		
„Language structures 2“		
„Elective course Writing“		
„Speaking and Listening“		
„Exam Focus“		
Saksa keel B1 keeleoskustasemel	5	5
I kursus		
II kursus		
III kursus		
IV kursus		
V kursus		
Ainevaldkond „Matemaatika“	4	4
Valikkursus „Majandusmatemaatika elemendid”		
Valikkursus „Loogika”		
Valikkursus „Planimeetria”		
Valikkursus „Elulised ülesanded matemaatikas“		
Ainevaldkond „Loodusained”	14	14
Valikkursus „Rakendusbioloogia”		
Valikkursus „Keemiliste elementide roll tervislikus toitumises“		

Valikkursus „Keskkond“		
Valikkursus „ Inimese anatoomia ja füsioloogia“		
Valikkursus „Geneetika alused“		
Valikkursus „Globaliseeruv maailm“		
Valikkursus „Elu keemia“		
Valikkursus „Keemiliste protsesside seaduspärasused“		
Valikkursus „Elementide keemia“		
Valikkursus „Keemiliste ülesannete lahendamine 1“		
Valikkursus „Keemiliste ülesannete lahendamine 2“		
Valikkursus „ Laiendatud mehhaanika kursus“		
Valikkursus „Füüsika eluslooduses“		
Ainevaldkond „Sotsiaalsained“	10	10
Ühiskonnaõpetuse valikkursus „Riik ja õigus“	1	1
Valikõppeaine „Maailma religioonid“	1	1
Valikõppeaine „Filosoofia“	1	1
Valikõppeaine „Praktiline psühholoogia“ 1 ja 2	2	2
Valikõppeaine „Riigikaitse“ ja „Praktiline õpe välilaagris“	2	2
Ainevaldkondade ülene valikkursus „Arvuti kasutamine uurimistöös“	1	1
Ainevaldkondade ülene valikkursus „Arvutigraafika“	1	1
Ainevaldkondade ülene valikkursus „HTML ja CSS “	1	1
Ainevaldkond „Kunstiained“	1	1
Valikkursus „Kujutav kunst ja disain“	1	1
Valikõppeained	5	5
Valikõppeaine „Autojuhi teooriakursus“	1	1
Valikõppeaine „Koka algkursus“ 1 ja 2	2	2
Valikõppeaine „Pagari algkursus“ 1 ja 2	2	2

Valikõppeaine „Joonestamine”	1	1
Valikõppeaine „Majandus- ja ettevõtlus“	2	2
Valikkursused	68	68

2.2.2. Mittestatsionaarne osakond

Vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumi seadusele mittestatsionaarses õppes tagab kool õpilasele koormuse vähemalt 24 õppetundi nädalas. Kuni kümne õpilasega klassis tagab kool õpilasele koormuse vähemalt 15 õppetundi iga nädala kohta.

Mittestatsionaarses õppes ei kuulu kehaline kasvatus kohustuslike õppeainete hulka.

2.2.2.1. Vene osakond

Kohustuslikud kursused	Kitsas matemaatika
Ainevaldkond „Keel ja kirjandus”	11
Vene keel	6
I kursus „Keel - ühiskond - kultuur“	X
II kursus „Tekst keeles ja kõnes. Teksti stilistika“	X
III kursus „Praktiline vene keel I (kõnekultuur)“	X
IV kursus „Praktiline vene keel II (suulise teksti vastuvõtt ning loomine)“	X
V kursus „Praktiline vene keel III (kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine)“	X
VI kursus „Praktiline vene keel IV (ortograafia ja interpunktsiooni korrektioonikursus)“	X
Kirjandus	5
I kursus „Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine“ 19. sajandi I poole kirjandus: romantism, realismi tekkimine“	X
II kursus „19. sajandi II poole kirjandus: realism“	X
III kursus „20. sajandi I poole kirjandus“	X
IV kursus „20. sajandi II poole kirjandus“	X
V kursus „Eesti kirjandus“	X
Ainevaldkond „Võõrkeeled”	14
Eesti keel teise keelena	9
I kursus „Haridus ja töö“	X
II kursus „Kultuurilugu. Argipäev“	X
III kursus „Vaba aeg. Lähme reisima“	X
IV kursus „Meedia. Olge terve!“	X
V kursus „Olge terve! Elukeskkond“	X
VI kursus „Tehnika“	X
VII kursus „Hea kodanik. Roheliseks kasvamine“	X

VIII kursus „Roheliseks kasvamine. Armastus on kõige algus. Kultuurilugu“	X
IX kursus „Kultuurivaramu. Sellised me oleme“	X
Inglise keel	B2 keeleoskustasemel
	5
I kursus „Inimene ja ühiskond”	X
II kursus „Haridus ja töö”	X
III kursus „Eesti ja maailm”	X
IV kursus „Kultuur ja looming”	X
V kursus „Keskkond ja tehnoloogia”	X
Ainevaldkond „Matemaatika“ (kitsas)	8
I kursus „Arvuhulgad. Avaldised. Võrrandid ja võrratused“	X
II kursus „Trigonomeetria“	X
III kursus „Vektor tasandil. Joone võrrand“	X
IV kursus „Tõenäosus ja statistika“	X
V kursus „Funktsioonid I“	X
VI kursus „Arvjadad. Funktsiooni tuletis“	X
VII kursus „Integraal. Planimeetria“	X
VIII kursus „Stereomeetria“	X
Ainevaldkond „Loodusained”	14
Bioloogia	4
I kursus „Rakud“	X
II kursus „Organismid“	X
III kursus „Pärilikkus“	X
IV kursus „Evolutsioon ja ökoloogia“	X
Geograafia (loodusgeograafia)	2
II kursus „Maa kui süsteem“ (kuulub loodusainete valdkonda)	X
III kursus „Loodusvarad ja nende kasutamine“ (kuulub loodusainete valdkonda)	X
Keemia	3
I kursus „Keemia alused“	X
II kursus „Anorgaanilised ained“	X
III kursus „Orgaanilised ained“	X
Füüsika	5
I kursus „Sissejuhatus füüsikasse. Kulgliikumise kinemaatika“	X
II kursus „Mehaanika“	X
III kursus „Elektromagnetism“	X
IV kursus „Energia“	X
V kursus „Mikro- ja megamaailma füüsika“	X
Ainevaldkond „Sotsiaalsained”	10
Ajalugu	6
I kursus „Üldajalugu“	X
II kursus „Eesti ajalugu I (kuni 16. ja 17. sajandi vahetuseni)“	X
III kursus „Eesti ajalugu II (kuni 19. sajandi lõpuni)“	X

IV kursus „Lähiajalugu I - Eesti ja maailm 20. sajandi esimesel poolel“	X
V kursus „Lähiajalugu II - Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel“	X
VI kursus „Lähiajalugu III - 20. sajandi arengu põhijooned: Eesti ja maailm“	X
Ühiskonnaõpetus	2
I kursus „Ühiskond ja selle areng, Demokraatliku ühiskonna valitsemine ja kodanikuosalus“	X
II kursus „Ühiskonna majandamine, Maailma areng ja maailmapoliitika“	X
Inimeseõpetus: kursus „Perekonnaõpetus“	1
Geograafia (inimgeograafia)	1
I kursus „Rahvastik ja majandus“ (kuulub sotsiaalainete valdkonda)	X
Ainevaldkond „Kunstiained“	5
Muusika	3
I kursus „Muusika I“	X
II kursus „Muusika II“	X
III kursus „Muusika III“	X
Kunst	2
I kursus „Kunsti ajalugu ja muutuv olemus“	X
II kursus „Nüüdiskunsti süünd ja arengusuunad“	X
Ainevaldkondade ülene valikkursus „Uurimistöö alused“	X
Kokku kohustuslikke kursuseid	63
Eesti õppekeelseid kursusi kohustuslike ainete hulgast	35
Valikkursused	21
Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“	2
Valikkursus „Maailmakirjandus antiikajast 18. sajandini“	1
Valikkursus „Kõne ja väitlus“	1
Ainevaldkond „Võõrkeeled“	2
Inglise keel B2 keeleoskustasemel	2
„Speaking and Listening“	1
„Exam Focus“	1
Ainevaldkond „Matemaatika“	2
Valikkursus „Planimeetria II“	1
Valikkursus „Elulised ülesanded matemaatikas“	2
Ainevaldkond „Loodusained“	3
Valikkursus „Keemiliste elementide roll tervislikus toitumises“	1
Valikkursus „Keemiliste ülesannete lahendamine 1“	1
Valikkursus „Teistsugune füüsika“	1
Valikained	1
Valikaine „Majandus“	1
Kohustuslikke valikkursuseid	10
Kohustuslikud kursused, kooli poolt kohustuslikuks tehtud kursused ja	

2.2.2.2. Eesti osakond

Kohustuslikud kursused	Kitsas matemaatika
Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“	11
Eesti keel	6
I kursus „Keel ja ühiskond“	X
II kursus „Meedia ja mõjutamine“	X
III kursus „Teksti keel ja stiil“	X
IV kursus „Praktiline eesti keel I“	X
V kursus „Praktiline eesti keel II“	X
VI kursus „Praktiline eesti keel III“	X
Kirjandus	5
I kursus „Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine“	X
II kursus „Kirjandus antiigist 19. sajandi lõpuni“	X
III kursus „Kirjanduse põhiliigid ja žanrid“	X
IV kursus „20. sajandi kirjandus“	X
V kursus „Uuem kirjandus“	X
Ainevaldkond „Võõrkeeled“	10
Inglise keel B2 keeleoskustasemel	5
I kursus „Inimene ja ühiskond“	X
II kursus „Haridus ja töö“	X
III kursus „Eesti ja maailm“	X
IV kursus „Kultuur ja looming“	X
V kursus „Keskkond ja tehnoloogia“	X
Vene keel B2 keeleoskustasemel	5
I kursus „Eesti ja maailm“	X
II kursus „Kultuur ja looming“	X
III kursus „Keskkond ja tehnoloogia“	X
IV kursus „Haridus ja töö“	X
V kursus „Inimene ja ühiskond“	X
Ainevaldkond „Matemaatika“ (kitsas)	8
Matemaatika	8
I kursus „Arvuhulgad. Avaldised. Võrrandid ja võrratused“	X
II kursus „Trigonomeetria“	X
III kursus „Vektor tasandil. Joone võrrand“	X
IV kursus „Tõenäosus ja statistika“	X
V kursus „Funktsioonid I“	X
VI kursus „Arvjadad. Funktsiooni tuletis“	X
VII kursus „Integraal. Planimeetria“	X

VIII kursus „Stereomeetria“	X
Ainevaldkond „Loodusained“	14
Bioloogia	4
I kursus „Rakud“	X
II kursus „Organismid“	X
III kursus „Pärilikkus“	X
IV kursus „Evolutsioon ja ökoloogia“	X
Geograafia (loodusgeograafia)	2
II kursus „Maa kui süsteem“ (kuulub loodusainete valdkonda).	X
III kursus „Loodusvarad ja nende kasutamine“	X
Keemia	3
I kursus „Keemia alused“	X
II kursus „Anorgaanilised ained“	X
III kursus „Orgaanilised ained“	X
Füüsika	5
I kursus „Sissejuhatus füüsikasse. Kulgliikumise kinemaatika“	X
II kursus „Mehaanika“	X
III kursus „Elektromagnetism“	X
IV kursus „Energia“	X
V kursus „Mikro- ja megamaailma füüsika“	X
Ainevaldkond „Sotsiaalsained“	10
Ajalugu	6
I kursus „Üldajalugu“	X
II kursus „Eesti ajalugu I (kuni 16. ja 17. sajandi vahetuseni)“	X
III kursus „Eesti ajalugu II (kuni 19. sajandi lõpuni)“	X
IV kursus „Lähiajalugu I - Eesti ja maailm 20. sajandi esimesel poolel“	X
V kursus „Lähiajalugu II - Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel“	X
VI kursus „Lähiajalugu III - 20. sajandi arengu põhijooned: Eesti ja maailm“	X
Ühiskonnaõpetus	2
I kursus „Ühiskond ja selle areng, Demokraatliku ühiskonna valitsemine ja kodanikuosalus“	X
II kursus „Ühiskonna majandamine, Maailma areng ja maailmapoliitika“	X
Inimeseõpetus: kursus „Perekonnaõpetus“	1
Geograafia (inimgeograafia)	1
I kursus „Rahvastik ja majandus“ (kuulub sotsiaalsainete valdkonda)	
Ainevaldkond „Kunstiained“	5
Muusika	3
I kursus „Muusika I“	X
II kursus „Muusika II“	X
III kursus „Muusika III“	X

Kunst	2
I kursus „Kunsti ajalugu ja muutuv olemus“	X
II kursus „Nüüdiskunsti süünd ja arengusuunad“	X
Ainevaldkondade ülene valikkursus „Uurimistöo alused“	1
<i>Kokku kohustuslikke kursuseid</i>	59
Valikkursused	14
Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“	1
Valikkursus „Maailmakirjandus antiikajast 18. sajandini“	1
Ainevaldkond „Võõrkeeled“	4
Inglise keel B2 keeleoskustasemel	
Valikkursus „Speaking and Listening“	1
Valikkursus „Exam Focus“	1
Valikkursus „Language structures 1“	1
Vene keel B2 keeleoskustasemel	1
Valikkursus „Ettevalmisus eksamiks“	1
Ainevaldkond „Matemaatika“	2
Valikkursus „Planimeetria II“	1
Valikkursus „Elulised ülesanded matemaatikas“	1
Ainevaldkond „Loodusained“	3
Valikkursus „Teistsugune füüsika“	1
Valikkursus „Elu keemia“	1
Valikkursus „Rakendusbioloogia“	1
Ainevaldkond „Sotsiaalsained“	3
Valikkursus „Inimene ja õige“	1
Valikkursus „Europa Liidu alused“	1
Valikkursus „Psühholoogia“	1
<i>Kohustuslikke valikkursuseid</i>	13
<i>Kohustuslikud kursused, kooli poolt kohustuslikuks tehtud kursused ja valikkursused tagavad õpilasele kokku</i>	72

2.3. Valikkursuste valimise põhimõtted

Valikkursuse valiku kohta peab gümnaasiumi esimese aasta (10.klassi) õpilane esitama enda valitud valiainete loendi õppealajuhatajale 10. septembriks. Järgmise õppeaasta valikkursuse valiku kohta peab gümnaasiumi teise ja kolmanda aasta õpilane esitama enda valitud valiainete loendi õppealajuhatajale 30. maiks. Valikkursuste valiku kohta tehakse koolis õpilasega kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kokkulepe. Valikkursusi võib kokkuleppel kooliga muuta.

2.4. Õppekoormuse jaotamine õppeaastati (klassiti) gümnaasiumis

Õppekoormuse jaotamise kavas kajastuvad riikliku õppekava kohustuslikud kursused (RÕK) ja kooli valitud kursused (K).

2.4.1. Statsionaarne osakond

Õppeaine	10. klass			11. klass			12. klass			Kokku		
	RÕK	K	Kokku	RÕK	K	Kokku	RÕK	K	Kokku	RÕK	K	Kokku
Vene keel	2		2	2		2	2		2	6		6
Kirjandus	1	1	2	1		1	3		3	5	1	6
Eesti keel	3		3	3		3	3		3	9		9
Inglise keel	2		2	2		2	1		1	5		5
Matemaatika kitsas/ lai	3/ 5		3/ 5	2/ 4		2/ 4	3/ 5		3/ 5	8/ 14		8/ 14
Bioloogia	1		1	3		3	0		0	4		4
Geograafia	1		1	2		2	0		0	3		3
Keemia	2		2	1		1	0		0	3		3
Füüsika	2		2	1		1	2		2	5		5
Ajalugu	2		2	2		2	2		2	6		6
Ühiskonnaõpetus	0		0	0		0	2		2	2		2
Inimeseõpetus	0		0	0		0	1		1	1		1
Muusika	1		1	1		1	1		1	3		3
Kunst	2		2	0		0	0		0	2		2
Kehaline kasvatus	2		2	2		2	1		1	5		5
Uurimustöö alused		0			1			0			1	1
Arvuti kasutamine uurimustöös		1									1	
Õpilase koormus kokku	24/ 26	2	26/ 28	22/ 24	1	23/ 25	21/ 23	0	21/ 23	68/ 74	3	71/ 76

2.4.2. Mittestatsionaarne osakond

2.4.2.1. Vene osakond

Õppeaine	10. klass			11. klass			12. klass			Kokku		
	RÕK	K	Kokku	RÕK	K	Kokku	RÕK	K	Kokku	RÕK	K	Kokku
Vene keel	2		2	2		2	2		2	6		6
Kirjandus	1	1	2	2		2	2		2	5	1	6
Eesti keel	3		3	3		3	3		3	9		9
Inglise keel	2		2	2		2	1	2	3	5	2	7
Matemaatika kitsas	3		3	3		3	2	2	4	8	2	10
Bioloogia	2	1	3	2		2	0		0	4	1	5
Geograafia	0		0	2		2	1		1	3		3
Keemia	2		2	1	1	2	0		0	3	1	4
Füüsika	2		2	2		2	1		1	5	1	6
Ajalugu	2		2	2		2	2		2	6		6
Ühiskonnaõpetus	0		0	0		0	2		2	2		2
Inimeseõpetus	0		0	0		0	1		1	1		1
Muusika	1		1	1		1	1		1	3		3
Kunst	1		1	1		1	0		0	2		2
Uurimustöö alused		0						1	1		1	1
Kõne ja väitlus								1	1		1	1
Majandusõpe		1	1								1	1
Õpilase koormus kokku	21	3	24	23	1	24	18	6	24	62	11	73

2.4.2.2. Eesti osakond

Õppeaine	10. klass			11. klass			12. klass			Kokku		
	RÕK	K	Kokku	RÕK	K	Kokku	RÕK	K	Kokku	RÕK	K	Kokku
Eesti keel	2		2	2	1	3	2		2	6	1	7
Kirjandus	2		2	2		2	1		1	5		5
Inglise keel	2		2	2		2	1	3	4	5	3	8
Vene keel	2		2	2		2	1	1	2	5	1	6
Matemaatika kitsas	3		3	3		3	2	2	4	8	2	10
Bioloogia	2		2	2		2	0	1	0	4		4
Geograafia	3		3	0		0	0		0	3		3
Keemia	2		2	1	1	2	0		0	3	1	4

Füüsika	2		2	2	1	3	1		1	5	1	6
Ajalugu	2		2	2		2	2		2	6		6
Ühiskonnaõpetus	0		0	0		0	2		2	2		2
Inimeseõpetus	0		0	0		0	1		1	1		1
Muusika	1		1	1		1	1		1	3		3
Kunst	1		1	1		1	0		0	2		2
Uurimustöö alused								1	1	1	1	1
Inimene ja õigus								1	1	1	1	1
Europa Liidu alused								1	1	1	1	1
Psühholoogia					1	1					1	
Õpilase koormus kokku	24	0	24	20	4	24	14	10	24	58	14	72

2.5. Ülemineku tingimused kitsalt matemaatikalt laiale matemaatikale ja laia matemaatika järgi õppinud õpilastel kitsale matemaatikale

Laia matemaatika järgi õppinud õpilane saab üle minna kitsale matemaatikale esimese üheksa kursuse jooksul. Üleminek kitsalt matemaatikalt laiale ja vastupidi on võimalik erandkorras ka hiljem individuaalse õppekava alusel ja kokkuleppel kooliga.

2.6. Õppekeelte kasutamine

Õpetaja valikul ja algatusel võib lõimida kõiki õppeaineid ja kursusi erinevate keeltega. Õppeaines või kursuses, kus õpetaja kasutab aine või kursuse õppekeelest erinevat keelt, ei muuda aine või kursuse õppekeelt. Õpetaja võib, kui see on õpitulemuse saavutamiseks vajalik, õppetunni tasandil kasutada õppekeelest erinevas keeles õppematerjale (sh õpilase koduses keeles) või teatud tunni etappides keele vahetust (nt refleksioonifaasis).

2.7. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord

Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest. Tulenevalt õpilase individuaalsest vajadusest tagatakse õpilasele võimetekohane õpe ja vajalik tugi õpetajate, tugispetsalistide tugispetsalistide, abiõpetajate ja teiste spetsalistide koostöös.

Direktor on määranud haridusliku erivajadusega õpilase koordineerija, kelle ülesanne on korraldada koolisisest meeskonnatööd, mida on vaja õppe ja arengu toetamiseks, ning koordineerida koolivälises võrgustikutöös osalemist.

Koordineerija toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või lisauurigute tegemiseks ning ühelt haridustasemelt teisele ülemineku toetamiseks.

Vähemalt korra õppeaastas ja juhul, kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaeg on lõppenud, hindab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsalistidega soovitatud toe rakendamise mõju ning teeb ettepanekud edasiseks tegevuseks.

Kui õpilasel ilmneb vajadus saada tuge, teavitatakse sellest vanemat ning kool korraldab õpilase pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid. Nimetatud hindamise, testimise ja uuringute tulemused, samuti õpetajate tähelepanekud, tugispetsialistide ning koolivälise nõustamismeeskonna antud soovitused, rakendatud teenused ja tugi ning hinnang nende tulemuslikkuse kohta kantakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile. Direktor määrab Õpilase individuaalse arengu toetamiseks kohaldatakse gümnaasiumi riikliku õppekava §-s 13 lubatud erisusi.

Individuaalse õppekava koostamine või muu tugisüsteemi määramine õpilasele, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused

Individuaalse õppekava määramisel ja koostamisel lähtutakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses § 18 sätestatust, põhikooli riiklikus etõppekavas § 17 lõikes 4 ja § 22 lõikes 7 sätestatust. Muu tugisüsteem määratakse õpilasele põhikooli riiklikus õppekavas § 22 lõikes 7 sätestatud tingimustel.

Individuaalse õppekava rakendamine tugimeetmena põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses § 58 lõikes 3 sätestatud tähenduses toimub põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses § 58 lõigetes 1 kuni 9 ja § 12 lõikes 1 sätestatud tingimustel ja korras.

Õpilane viiakse individuaalsele õppekavale üle Vabariigi Valitsuse 5.augustil 2004. a määruse № 28 punkti 6 alusel, mille kohaselt individuaalsele õppekavale üleviimine vormistab direktor. Haridus- ja teadusministri 25.augustil 2010.a määruse № 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“ § 6 lõike 2 kohaselt märgitakse õpilasraamatu õpilase leheküljele andmed individuaalsele õppekava rakendamise kohta. Haridus- ja teadusministri 25.augustil 2010.a määruse № 52 § 12 lõike 7 kohaselt individuaalsel õppekava alusel õppiv õpilane kantakse klassipäeviku üldnimekirja vastava märkega.

2.8. Õppeainete vahelise lõimingu põhimõtted

Valdkonnasisesed ja õppeainete lõimingu võimalused teiste ainevaldkondadega on kirjeldatud riikliku õppekava ainevaldkonna kavades. Õpetaja arvestab nende võimalustega õppetöö planeerimisel ja läbiviimisel.

3. Pädevused

Riikliku õppekava tähenduses on pädevus teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas loovalt, ettevõtlikult, paindlikult ja tulemuslikult toimida ning on oluline inimeseks ja kodanikuks kujunemisel.

Pädevused jagunevad üld- ja valdkonnapädevusteks.

Üldpädevused on aine- ja valdkonnaülesed pädevused. Üldpädevused kujunevad õppeainetes taotletavate õpitulemuste kaudu, aga ka läbivate teemade käsitlemise kaudu ainetundides, tunni- ja koolivälises tegevuses. Üldpädevuste kujunemist toetavad ja suunavad õpetajad omavahelises koostöös ning kooli, kodu ja kogukonna koostöös.

3.1. Üldpädevused

1) **kultuuri- ja väärtuspädevus** – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast; tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada kunsti ja loomingut ning kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid ja arvestada nendega otsuste langetamisel; olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse;

2) **sotsiaalne ja kodanikupädevus** – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; austada erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; suutlikkus mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; tunnetada end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis;

3) **enesemääratluspädevus** – suutlikkus mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme; käituda inimsuhetes sõltumatult; hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandada oma karjääri;

4) **õpipädevus** – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitud erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi;

5) **suhtluspädevus** – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada emakeeles ja iseseisva keelekasutaja tasemel vähemalt kahes võõrkeeles, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; koostada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust, kasutada korrektset ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;

6) **matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus** – suutlikkus kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboloid, meetodeid ja mudeleid, lahendades erinevaid ülesandeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale; mõista teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja riske; teha tõenduspõhiseid otsuseid erinevates eluvaldkondades; kasutada uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt;

7) **ettevõtlikkuspädevus** – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärged, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske; mõelda kriitiliselt ja loovalt, arendada ja hinnata oma ja teiste ideid;

8) **digipädevus** – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; leida ja säilitada

digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraalilisi ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Õppeainete kaudu õpipädevuse kujunemine võimaldab saavutada gümnaasiumi lõpuks järgmise suutlikkuse:

3.1.1. Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujundamine

Teadmise tasand:

- Teab üldnimlikke kõlbelsi väärtusi, ajajärgu sotsiaalseid väärtusi ja ka kultuuriväärtusi tänu kirjandusteoste lugemisele ja analüüsimisele
- Tunneb õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuure
- Mõistab humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi
- Mõistab väärtussüsteeme
- Tunneb omakultuuri, Euroopa ja maailma kultuuripärandit ning selle seoseid nüüdiskultuuriga
- Mõistab kultuuri jätkusuutlikkust
- On teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist
- On avara silmaringiga

Oskuse tasand:

- On kujunenud suhtlusoskus
- Suhtub teadlikult kriitiliselt teabeallikatesse, sh meediasse
- Tunnetab loogiliste mõttekäikude elegantsi ning märkab geomeetriliste kujundite harmooniat arhitektuuris ja looduses
- On püsiv, objektiivne, täpne ja töökas
- On huvi loodusteaduste vastu
- Põhjendab oma valikuid
- Arvestab enda heaolu kõrval ka teistega
- Seisab vastu kesksete normide rikkumisele
- Teeb põhjendatud valikuid tervisekäitumises

Suhtumise tasand:

- Väärtustab funktsionaalset kirjaoskust, õigekeelsust ja sobivate keelevahendite valikut suulises ja kirjalikus suhtluses teiste inimestega
- Väärtustab ja märkab keelekasutuse esteetilist külge erinevate stiilide esitlemisel ja kirjandusteoste kujundliku keele analüüsimisel
- On kujunenud kõlbelsed väärtused, sotsiaalsed hoiakud ning tõekspidamised
- Suhtub kirjandusse kui kunstiloomingusse ja kirjanikku kui loojasse
- Mõistab ja aktsepteerib erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärast.
- On tuttav erinevate maade ja ajastute matemaatikute saavutustega ning seeläbi tajub kultuuride seotust
- Suhtub teadusesse kui inimtegevuse tähtsasse valdkonda
- On säästliku hoiakuga keskkonna, sh kõige elava suhtes

- Väärtustab jätkusuutlikku, vastandlikku ning tervislikku eluviisi
- Juhindub oma tegutsemises humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtustest
- Suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse
- Elab mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas
- Tähtsustab tervist ja jätkusuutlikku eluviisi
- Austab loodust ja teiste pooltloodud materiaalseid väärtusi
- Suhtub säästvalt keskkonda
- Järgib ise ja nõuab oma kaaslastelt võistlusmääruste täitmist
- Tähtsustab ausa mängu põhimõtteid ja järgib neid kõiges ja kõikjal
- On kujunenud humaanseks ja kõlbeliseks isiksuseks.

3.1.2. Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamine

Teadmise tasand:

- Teab õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid
- Mõistab oma tegevuse võimalikke tagajärgi.

Oskuse tasand:

- Loeb eri ajastuid ja ühiskonnaelu kajastavaid teoseid ning tõlgendab neis käsitletud probleeme ja väärtussuhtumisi, seostades neid nüüdisajaga
- Tuleb toime erinevates igapäevastes suhtlussituatsioonides
- Osaleb aktiivselt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammides
- On kujunenud koostööoskus
- Oskab lahendada dilemmasid ja teha sotsiaalteaduslikke otsuseid, arvestades lisaks loodusteaduslikele seisukohtadele ka inimühiskonnaga seotud aspekte – seadusandlike, majanduslike ning eetilis-moraalseid seisukohti
- Väljendab oma tundeid ja seisukohti kunsti kaudu
- Arvestab kaaslaste ideid
- Jälgib ja kontrollib oma käitumist, vältides ohuolukordi, olles kaaslaste suhtes viisakas, tähelepanelik, abivalmis jne
- Emotsionaalsetes võistlussituatsioonides oskab oma võidurõõmu või kaotusekibedust sobival viisil väljendada
- Oskab kaaslastega koos töötada
- Kehtestab ennast
- Oskab tuua esile oma võimekust ning arendab võimekust
- Oskab kohaneda, teha koostöös
- On empaatiline, tahteomadustega, eneseväljendusoskusega ning distsipliiniga
- Omab vastutustunnet ühiskonna ja kaaskodanike ees
- Arvestab teiste endast erinevate võimetega inimestega
- On valmisolek kaaslaste ideid ühises tegevuses edasi arendada ja ellu viia ning probleemidele lahendusi leida
- On salliv erinevate arvamuste suhtes, ideed ja loominguliste lahenduste mitmekesisuse suhtes
- Aktsepteerib inimestevahelisi erinevusi, arvestab nendega suhtlemisel.

3.1.3. Enesemääratluspädevuse kujundamine

Teadmise tasand:

- On jõudnud iseenda sügavama mõistmiseni
- Omab teadmist oma anatoomiast, füsioloogiast ja tervislikes eluviisidest, sh viirushaiguste probleeme
- Teab individuaalset energia- ja toitumisvajadust ning teadmatusest ja väärinterpretatsioonist tekkivaid ohte.

Oskuse tasand:

- Hindab oma tugevaid ja nõrku külgi
- Hindab ja arendab oma võimeid
- On kujunenud eneseanalüüsivõime
- Hindab oma nõrku ja tugevaid külgi
- Järgib terveid eluviise
- Lahendab iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme
- Analüüsib ennast ja võtab enda kohta tagasisidet
- Väljendab end kunstivahendite kaudu
- Omab eeldusi tegelemaks elukestaval kunstiga
- Oskab hinnata oma kehalisi võimeid.

Suhtumise tasand:

- On kujunenud rahvuslik, kultuuriline ja riiklik enesemääratlus
- On kujunenud personaalne, sotsiaalne ja kultuuriline identiteet
- On valmisolek oma kehalisi võimeid arendada
- Omab suutlikkust jälgida ja kontrollida oma käitumist
- Järgib terveid eluviise ning väldib ohuolukordi.

3.1.4. Õpipädevuse kujundamine

Teadmise tasand:

- Eristab fakti ja arvamust
- Suutlikkus hankida vajaminevat infot.

Oskuse tasand:

- Analüüsib teksti ja mõtestab seda
- Hangib teavet eri allikatest ja kasutab seda kriitiliselt
- Koostab eri liiki tekste
- On suutlikkus oma arvamust kujundada ja sõnastada
- Otsib teavet, kasutab sõnaraamatut
- Suutlikkus ennast reflekteerida
- Analüüsib õpitud teadmisi ja oskusi
- Analüüsib, otsib ratsionaalseid võtteid ja hindab kriitiliselt tulemusi
- Üldistab ja kasutab analoogiat
- Kasutab õpitud teadmisi uutes olukordades
- Leiab ülesannete lahendusteid üksnes tema enda iseseisva mõtlemise teel
- Leiab loodusteaduslikku infot, sõnastab probleeme ja uurimisküsimusi, planeerib ja teeb katseid või vaatlusi, analüüsib, tõlgendab ning esitab tulemusi
- Rakendab erinevaid õpistrateegiaid IKT-põhises õpikeskkonnas, saades kiiret ja individualiseeritud tagasisidet
- Organiseerib õpikeskkonda
- Hangib õppimiseks vajaminevad vahendid ja teabe

- Planeerib õppimist
- Kasutab õpitut erinevates kontekstides ja probleeme lahendades
- Analüüsib ennast ja kavandab selle järgi oma edasiõppimist
- Kasutab ainespetsiifilist keelt info vastuvõtuks, tõlgendamiseks, edastamiseks ja talletamiseks
- Kavandab töid, teeb töid ja analüüsib kavandatut
- Analüüsib ja hindab oma liigutusoskuste ja kehaliste võimete taset
- Seab eesmärgid ja täiustab tundides õpitud oskusi.

Suhtumise tasand:

- Mõtlemine on kujunenud kriitilis-loovaks
- On tekkinud spordihuvi
- Valmisolek õppida uusi liikumisviise.

3.1.5. Suhtluspädevuse kujundamine

Teadmise tasand:

- Esitab mõistete korrektseid definitsioone
- Sõnastab hüpoteesid ja väited või teoreemid.

Oskuse tasand:

- Hea eneseväljendus, mõistab teksti ja loob teksti
- Väljendab oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt
- Vormistab ülesannete lahendused
- Eristab olulist ebaolulisest ja näeb objektide seoseid
- Mõistab, seostab ja edastab infot, mis on esitatud erinevatel viisidel (tekst, graafik, tabel, diagramm, valem)
- Formaliseerib tavakeeles esitatud infot ning vastupidi: esitab matemaatiliste sümboleid ja valemite sisu tavakeeles
- Esitab uurimuslike tööde tulemusi kirjalikult ja suuliselt
- Lahendab dilemmad ja sotsiaalteaduslikud probleemid
- Otsib infot ja interpreteerib, kasutades eesti- kui ka võõrkeelseid teabeallikaid.
- Kasutab korrektselt loodusteaduslikku keelt ja oskab arusaadavalt vahendada loodusteaduslikke probleeme ühiskonna liikmete vahel
- Loeb ning mõistab teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust
- Kirjutab eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili
- Mõistab erinevatest infoallikatest pärinevaid tekste ja tõlgendab neid
- Väljendab ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult
- Kasutab oskussõnavara
- Väljendab ennast sõnaliselt
- Loeb ja mõistab teabe- ja tarbetekste.

Suhtumise tasand:

- Suudab ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades.
- Väärtustab õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.

3.1.6. Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase pädevuse kujundamine

Teadmise tasand:

- Teab matemaatilisi mõisteid ja seoseid
- Teab matemaatilisi sümboleid ja meetodeid

- Teab, kuidas esitada probleeme ja leida lahendusstrateegiaid
- Teab, et matemaatika ning info- ja kommunikatsioonivahendid on omavahel seotud
- Vaatleb loodus-, tehis- ja sotsiaalkeskkonnas (edaspidi keskkond) toimuvaid nähtusi
- Märkab keskkonnas esinevaid probleeme
- Teab, milles seisneb loodusteaduslik meetod ning omab teadmisi bioloogilistest, füüsikalis-keemilistest ja tehnoloogilistest süsteemidest.

Oskuse tasand:

- Tunneb matemaatiliste mõistete ja seoste süsteemsust
- Kasutab matemaatikat temale omase keele, sümbolite ja meetoditega erinevaid ülesandeid modelleerides
- Oskab esitada probleeme, leida ja rakendada sobivaid lahendusstrateegiaid, kontrollida tulemuse tõesust
- Oskab loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada
- Kasutab matemaatika ning info- ja kommunikatsioonivahendite seoseid
- Vaatleb ja mõistab loodus-, tehis- ja sotsiaalkeskkonnas (edaspidi keskkond) toimuvaid nähtusi
- Märkab keskkonnas esinevaid probleeme ning teeb põhjendatud otsuseid
- Oskab kasutada loodusteaduslikku meetodit ning teadmisi bioloogilistest, füüsikalis-keemilistest ja tehnoloogilistest süsteemidest.

Suhtumise tasand:

- Tunneb matemaatiliste mõistete ja seoste süsteemsust
- Kasutab matemaatikat temale omase keele, sümbolite ja meetoditega erinevaid ülesandeid modelleerides nii matemaatikas kui ka teistes õppeainetes ja eluvaldkondades
- Oskab esitada probleeme, leida ja rakendada sobivaid lahendusstrateegiaid ja analüüsida lahendusideid, kontrollida tulemuse tõesust
- Oskab loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada, mõista ning kasutada erinevaid lahendusviise
- Huvitub matemaatikast
- Kasutab matemaatika ning info- ja kommunikatsioonivahendite seoseid
- Vaatleb, mõistab ning selgitab loodus-, tehis- ja sotsiaalkeskkonnas (edaspidi keskkond) toimuvaid nähtusi
- Analüüsib keskkonda kui terviksüsteemi ja märkab selles esinevaid probleeme ning teeb põhjendatud otsuseid
- Järgib probleeme lahendades loodusteaduslikku meetodit ning kasutab teadmisi bioloogilistest, füüsikalis-keemilistest ja tehnoloogilistest süsteemidest
- Väärtustab loodusteadusi kui kultuuri osa ning järgib jätkusuutlikku eluviisi.

3.1.7. Ettevõtlikkuspädevuse kujundamine

Teadmise tasand:

- Teadvustab erinevates elukutsetes loodusteaduslike teadmiste olulisust
- On teadlik demokraatliku ühiskonna poliitilisest ja majanduslikust toimimisest.

Oskuse tasand:

- On enesekindel ja julge
- Tuleb toime võõrkeelses keskkonnas
- Teostab oma ideid ja eesmärgi
- Teeb koostööd teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega

- Analüüsib vaadeldavate objektide omadusi: uurib objektide ühiseid omadusi, selle alusel sõnastab hüpoteesi ja otsib ideid selle kehtivuse põhjendamiseks
- Näeb ja sõnastab probleeme, genereerib ideid ning kontrollib nende headust
- Uurib objektide muutusi, mille on põhjustanud erinevad parameetrid, hindab riske ning otsib optimaalseid lahendusi tõenäosusteooria ja funktsioonidega (eeskätt selle ekstreemumiga) seotud ülesannete lahendamise kaudu
- Leiab ühele ülesandele erinevaid lahendusideid
- Lahendab eluliste andmetega ülesandeid
- Osaleb pikemates projektides
- Käsitleb asju probleemipõhiselt
- On osalenud kõrgema taseme mõtlemisoskusi nõudvates õpitegevustes
- Kirjutab kriitilisi esseid ja analüüsib kriitilisi esseid
- Planeerib ja reflekteerib õppetegevust
- Lahendab sotsiaalteaduslikke probleeme ning langetab otsuseid
- Näeb probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seab eesmärged, genereerib ideid ja teostab neid
- Valib sobivaid ja loovaid meetodeid, et teostada ideid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ning ressursside adekvaatsel analüüsil ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega
- Genereerib ideid, hindab olemasolevaid ressursse, püstitab eesmärged ning kavandab tegevused ja viib need lõpule
- On initsiatiivikas ja panustab rühmatöösse ning vastutab oma valikute, otsustuste ja endale võetud kohustuste eest
- Näeb probleeme ja leiab neile lahendusi
- Püstitab eesmärged, genereerib ideid ning sobivaid vahendeid ning meetodeid kasutades leiab teostusviise
- Analüüsib oma tervislikku seisukorda ja töövõimet, kavandab ja realiseerib tegevusi tervise tugevdamiseks ja töövõime parandamiseks
- Arukaid riske võttes tuleb toime.

Suhtumise tasand:

- Mõtlemine on paindlik ja genereerib ideid
- On mõtlemis- ja algatusvõimeline isik, kes läheneb loovalt ning paindlikult elus eettulevatele probleemidele (muutuv tööjõuturg, majanduskriisid jms)
- Võtab vastutuse õppimise eest enda peale
- On tunnetanud kogemuse kaudu aktiivseks ja informeeritud kodanikuks olemise eeliseid
- On initsiatiivikas ja võtab vastutust
- Teeb koostööd eesmärkide teostamiseks
- Viib tegevused lõpuni
- Reageerib paindlikult muutustele
- Võtab arukaid riske ning tuleb toime ebakindlusega.

3.1.8. Digipädevuse kujundamine

Teadmise tasand:

- Teab, mis valdkondades kasutatakse uuenevat digitehnoloogiat
- Leiab ja säilitab digivahendite abil infot
- Kasutab digitaalset sisu ja digivahendeid
- Suhtleb digikeskkonnas

- On teadlik digikeskkonna ohtudest.

Oskuse tasand:

- Suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas
- Leiab ja säilitab digivahendite abil infot ning hindab selle asjakohasust ja usaldusväärsust
- Osaleb digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel
- Kasutab probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhtleb erinevates digikeskkondades
- On teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti.

Suhtumise tasand:

- Suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes
- Leiab ja säilitab digivahendite abil infot ning hindab selle asjakohasust ja usaldusväärsust.
- Osaleb digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel, analüüsides tulemust
- Kasutab probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhtleb ja teeb koostööd erinevates digikeskkondades
- Mõistab digikeskkonna ohtusid ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti
- Järgib digikeskkonnas samu moraal- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus

Väärtuspädevuse kujunemist jälgitakse tagasisidestamise kaudu, lähtudes järgmistest kriteeriumidest.

Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna.

Ainevaldkonnad on järgmised:

- Keel ja kirjandus;
- Võõrkeeled;
- Matemaatika;
- Loodusained;
- Sotsiaalsed;
- Kunstained;
- Kehaline kasvatus.

Ainevaldkonna õppeainete õpetamise peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujundamine. Valdkonnapädevuste kujunemist ning gümnaasiumi õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamist toetavad ainekavades esitatud õpitulemused, lõimimine teiste ainevaldkondade õppeainetega ning tunni- ja kooliväliline tegevus. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende saavutatuse kohta õpilasele sõnalist tagasisidet.

3.2. Gümnaasiumis taotletavad pädevused

Gümnaasiumi lõpetades õpilane:

- käitub eetiliselt, järgib üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;
- vastutab oma valikute, otsustuste ja endale võetud kohustuste eest, austab teiste inimeste ja iseenda vabadust, on suveräänne isiksus;
- kasutab erinevaid õpistrateegiaid, oskab koostada uurimistöid ja seda esitleda, oskab olla meeskonna liige ja panustada ühiste eesmärkide saavutamisse;

- aitab teadlikult kaasa eesti rahvuse, keele, kultuuri ja Eesti riigi säilimisele ja arengule, mõistab eesti kultuuri Euroopa ja teiste rahvaste kultuuri kontekstis; mõistab, väärtustab ja austab oma ja teiste rahvaste kultuuritraditsioone;
- suudab hinnata oma taotlusi, arvestades oma võimeid ning võimalusi, oskab ette näha võimalikku edu ja ebaedu, on teadlik erinevatest töövaldkondadest, tööturu suundumustest; oskab hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandab oma karjääri;
- kasutab korrektset ja väljendusrikast keelt, oskab argumenteeritult väidelda;
- mõtleb kriitiliselt ja loovalt, arendab ning hindab oma ja teiste ideid, põhjendab oma valikuid ning seisukohti;
- valdab vähemalt kahte võõrkeelt iseseisva keelekasutaja tasemel;
- kasutab matemaatilisi teadmisi ja meetodeid erinevates eluvaldkondades; omab väljakujunenud loodusteaduslikku maailmapilti ning mõistab nüüdisaegse loodusteaduse olemust, teab globaalprobleeme, võtab kaasvastutuse nende lahendamise eest, väärtustab ja järgib jätkusuutliku arengu põhimõtteid;
- kasutab nüüdisaegset tehnoloogiat eesmärgipäraselt ja vastutustundega, hindab tehnoloogiliste rakenduste mõju igapäevaelule, omab kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud küsimustes;
- on kujundanud oma aktiivse kodanikupositsiooni, tunnetab end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja globaalses kontekstis, oskab konflikte vältida ja lahendada, käitub tolerantselt;
- hindab heatasemelist kunsti, oskab oma loomingus käsitleda töövahendeid ning kasutada tehnikaid ja materjale;
- elab tervislikult, oskab hoida ja vajaduse korral taastada oma vaimset ja füüsilist vormi.

3.3. Üldpädevuste kujundamiseks ja õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused

Üldpädevuste kujundamiseks ja õppekeskkonna mitmekesistamiseks on koolis kavandatud järgmised tegevused:

- koolisiseseid õppepäevad
- õpetajate poolt kolleegidele läbiviidavad avatud tunnid
- õpetajate uurimusi või loomingut tutvustavad ülevaatenäitused
- üks kord õppeaastas toimuvad õpetajate eestvedamisel õppekäigud, mis toetavad ainevaldkonnaülest pädevuste kujunemist
- Ülekoolilised ühistegevused (projektid)
- õpilasuurimusi tutvustavad konverentsid
- traditsioonilised ülekoolilised üritused, mis toimuvad igal õppeaastal
- erinevate tähtpäevadega seotud üritused (aktused, õpetajate päeva tähistamisega seotud üritused,

- jms)
- loovtööde ja praktiliste tööde ülevaateüritused
- talgupäev 1 kord aastas (kevadel)
- heategevusüritused.

Õppekava rakendamist toetavad ühistegevused ja ülekooolilised ühistegevused (projektid) kirjeldatakse konkreetselt kooli üldtööplaanis kooskõlas haridus- ja teadusministri 25. augusti 2010.a määruse 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“ §-ga 4.

Ühistegevuste kavandamist, läbiviimist ja tulemuslikkuse hindamist korraldab ja koordineerib huvijuht. Kavandavad ühistegevused toetavad üldpädevuste kujunemist. Kõikidel ühistegevustel on kindlaks määratud juht või projektijuht, kelle ülesanne on koostöös projektirühmaga määratleda ühistegevuse eesmärgid lähtuvalt üldpädevustest. Peale ühistegevuse toimumist viiakse läbi selle tulemuse analüüs lähtuvalt püstitatud eesmärkidest (määratletakse tulemuste ja protsessi tugevused ja nõrkused) ning kavandatakse parandustegevused edasipidiseks.

3.4. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineüleised ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- 1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke;
- 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlemised, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineüleseid, klassidevahelisi ja ülekooolilisi projekte ja üritusi. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonnaseos läbiva teemaga;
- 3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
- 4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas uurimustöös – võivad õpilased läbivast teemast lähtuda selle uurimustöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;
- 5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälisest õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

3.4.1. Kohustuslikud läbivad teemad

1) **Elukestev õpe ja karjääri planeerimine** – taotletakse õpilase kujunemistbisiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist bisiksuseks, kes väärtustab elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestab oma karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi, kellel on valmisolek ja oskused teha oma elukäiku puudutavaid valikuid ning suurendada teadmisi töömaailmast.

Õpilast suunatakse:

- tutvuma erinevate ametite/elukutsetega, haridus- ja koolitusvõimalustega, pöörama tähelepanu praktilistele tööotsimisotsustele;
- koostama isiklikku karjääriplaani; analüüsima võimalikke alternatiivseid karjäärivalikuid ja nende mõju pikemas perspektiivis;
- analüüsima tööd reguleerivaid õigusakte, ettevõtte ja töötaja õigusi ja kohustusi ning kohalikku majanduskeskkonda;
- tutvuma teabega edasiõppimise ja töö leidmise võimaluste kohta (sealhulgas ettevõtlus) ning luuakse võimalused saada karjäärinõustamist.

2) **Keskkond ja jätkusuutlik areng** – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist keskkonnateadlikuks ja sotsiaalselt aktiivseks inimeseks, kes elab ning toimib vastutustundlikult, pidades silmas jätkusuutlikku tulevikku, ja on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Õpilast suunatakse:

- väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- kujundama isiklikke keskkonnaalaseid seisukohti, osalema kodanikualgatuse korras keskkonnaasjade otsustamisel, pakkudes välja lahendusi keskkonnaprobleemidele nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil;
- aru saama loodusest kui terviksüsteemist ning inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest, inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest, inimtegevusega kaasnevatest riskidest;

- võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest ja omandama jätkusuutlikku arengu toetavad väärtushinnangud ning käitumisnormid.

3) **Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus** – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele, osaleb poliitiliste ning majanduslike otsuste tegemisel.

Õpilast suunatakse:

- väärtustama demokraatlikku ühiselu korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;
- mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ja toimimist, nende aluseks olevaid põhimõtteid, õigusi ja kohustusi;
- mõistma enda kui üksikisiku rolli poliitilises ja majanduslikus süsteemis, võimalusi ja vajadust mõjutada ühiskonnas toimuvat ning omandada oskused otsustamisprotsessides osalemiseks;
- mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas, ettevõtlusega seotud negatiivseid ja positiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti ettevõtlusega seotud eetilistes küsimustes; analüüsima ettevõtlusega kaasnevaid riske ja nende vähendamise võimalusi.

4) **Kultuuriline identiteet** – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo käigus, omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast, väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õpilast suunatakse:

- mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;

- mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana, osalema kultuuridevahelises kommunikatsioonis;
- olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomungusse, taunima diskrimineerimist;
- tundma õppima ja väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripärasid, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ja seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- teadvustama, tundma õppima ja võrdlema mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

5) **Teabekeskond** – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida vastavalt oma eesmärkidele ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetikale.

Õpilast suunatakse:

- määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad endas erinevate teavikute ja teabekeskondade kasutamist;
- arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust; võrdlema erinevaid diskursiivseid praktikaid (nt seltskonnamedia, kohtupraktika, meelelahutus, sõprade omavaheline suhtlus jpt) ning neis valitsevaid suhtlemisnorme;
- mõistma meedia kui majandusharu üldisi toimimismehhanisme, sealhulgas meedia osa tööturul;
- analüüsima avalikus ruumis kehtivaid reegleid ning kirjeldama võimalikku tegevust nende rikkumise korral.

6) **Tehnoloogia ja innovatsioon** – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

- omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ja keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- aru saama tehnoloogilise, majandusliku, sotsiaalse ning kultuurilise innovatsiooni vastastikustest mõjudest ja omavahelisest seotusest;
- mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes;
- kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet innovaatiliste ideede rakendamisel erinevates projektides, osalema koostöös kaasõpilaste ja/või tehnoloogiafirmaga innovaatilises arendusprojektis.

7) **Tervis ja ohutus** – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning osalema tervist edendava keskkonna kujundamises.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ja kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Õpilast suunatakse:

- hindama mitmesuguste käitumisviiside ohuasetning lühi- ja pikaajalisi tagajärgi tervisele ja turvalisusele; selgitama loodus- ja sotsiaalainetes õpitule tuginedes alkoholi, tubaka, e-sigareti ning narkootikumi mõju inimorganismile ja käitumisele;
- analüüsima ja hindama keskkonna ja ühiskonna (sealhulgas eakaaslaste) mõju inimeste tervisele ja ohutusalaste otsuste langetamisele; vältima negatiivseid mõjusid ja toetama teisi positiivsete otsuste langetamisel;
- analüüsima tervise- ja ohutusalase info, toodete ja teenuste kvaliteeti, maksumust ja kättesaadavust;

- analüüsima ohuteguri suurust, teadvustama õnnetuse ahelreaktsiooni võimalikkust; tunda ära olukorrad, mis nõuavad professionaalset abi.

8) **Väärtused ja kõlblus** – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

- analüüsima kriitiliselt ja argumenteeritult väärtusi ja kõlblisi norme, erinevaid väärtussüsteeme, nende seoseid ajaloolis-kultuurilise kontekstiga, religiooniga ja maailmavaatega;
- reflekteerima isiklike väärtushoiakute ja kõlbliste tõekspidamiste üle; tegema mõtestatud maailmavaatelisi ja kõlblisi valikuid ning neid põhjendama;
- tegutsema erinevaid vaateid ja seisukohti respektierides ning kaitsma ja põhjendama oma seisukohti;
- ette nägema, võimaluse korral vältima ja lahendama väärtuste ja kõlbliste normidega seotud konfliktsituatsioone;
- mõistma, et mitmekesisus on ühiskonna rikkuse ja arengu tingimusi.

3.4.2. Õppeainetevahelise lõimingu põhimõtted

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandab gümnaasium õppekava arenduse ning õpetaja õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus.

Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldatakse koolis õpet ja kujundatakse õpikeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

Õppeainete lõimingu teostatakse mitmel erineval moel: ainetevahelised seosed, ajaline kooskõla, ainete kombineerimine, teemakeskne ehk multidistsiplinaarne lõiming ja interdistsiplinaarne lõiming. Viisi valik on õpetajale vaba.

Õpetajad kavandavad koostöös lõimingu toetavaid tegevusi (tunniväliseid projekte, ülekoolilisi üritusi jne) iga õppeaasta alguseks. Need märgitakse kooli üldtööplaani ning õpetajad arvestavad nendega töökavade koostamisel.

Lõimingu toetab õpilasuurimus või praktiline töö, mis on kirjeldatud peatükis 5.

4. Liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht gümnaasiumis

4.1. Üldiseid teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks

Vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 1 on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

- 1) ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;
- 2) teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

Kooli ülesandeks on läbi viia vastavalt liiklusseaduse § 4 lg 2 laste liikluskasvatust ja valmistada neid ette ohutuks liiklemiseks.

Kooli poolt läbiviidav liikluskasvatus toimub vastavalt ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määrusega nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“.

Maanteeamet soovib liikluskasvatuse teemade kaudu kujundada gümnaasiumiõpilastel alljärgnevad üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks.

4.2. Gümnaasiumi kooliastmel on liikluskasvatuse eesmärgiks:

1. Õigete ohutust tagavate hoiakute kujundamine, mis loob eelduse ohutu käitumise väärtustamisele;
2. Gümnaasium isohutualane õpetus laiendab ja süvendab põhikoolis omandatud ohutusalaseid hoiakuid, teadmisi, oskusi ja vilumusi.

4.3. Liikluskasvatuse teemad

Gümnaasiumis (10.–12. klass) on liikluskasvatuse sisuks liiklusohutust tagavate hoiakute arendamine ja käitumise mõjutamine, millega laiendatakse ja süvendatakse põhikoolis omandatud liiklusohutusalaseid teadmisi, oskusi, vilumusi ja hoiakuid.

Liikluskasvatuse teemad	Liikluskasvatuse ulatus tundides õppeaastas klassi kohta
Jalakäija liiklusreeglid	4
Ohutu liikluskäitumine	2
Liikluses kehtivate normide järgimine ja kaasliiklejatega arvestamine	1
Liikluse reeglitest tulenevad õigused, kohustused ja vastutus	1
Kokku:	8

Vabariigi Valitsuse 20. oktoobri 2011. a määrusega nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 6 lõike 5 kohaselt kavandatakse liikluskasvatuse teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides määratakse õpetajate poolt õppetegevust kavandades. Lõike 6 kohaselt kavandatakse väljaspool õppetundi toimuvad liikluskasvatust toetavad tegevused kooli üldtööplaanis, mille läbiviimise eest vastutab kooli juhtkond.

Ainetundides käsitletavate liikluskasvatuse teemade käsitlemise ulatus ei kajastuks käesolevas õppekavas esitatud liikluskasvatuse teemade mahus.

5. Õpilasuurimuse või praktilise töö korraldus

Õpilasuurimusi ja praktilisi töid saab valmistada kõikides gümnaasiumi riiklikus õppekavas esitatud teemavaldkondades.

Õpilasuurimusi ja praktilisi töö protsessi koordineerib koolis direktori poolt määratud koordinaator.

Lisaks õpilasuurimusi või praktilisi töö juhendajale abistavad õpilasi ka teised kooli töötajad. Resümeede koostamine eeldab riigikeele ja võõrkeeleeõpetajate panust. Õpilastel on lubatud kasutada ka kooliväliseid konsultante.

Õpilasuurimuse ja praktilise töö on koolis korraldatud vastavalt ja kooskõlas haridus- ja teadusministri 12. oktoobril 2011. a määrusega nr 62 „Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord“.

Töö valik gümnaasiumi lõpetamise tingimusena peab tulenema õppekava õpieesmärkidest.

Töö valikul tuleb õpilasel koostöös juhendajaga hästi läbi mõelda, mis funktsiooni õpilasuurimus või praktiline töö täidab. Õpilasuurimus ja praktiline töö on defineeritud haridus- ja teadusministri 12. oktoobril 2011. a määrusega nr 62 „Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord“. Õpilasuurimuse ja praktilise töö eesmärgiks õpilase loova eneseväljenduse, koostöö ja iseseisvalt töötamise oskuse arendamine ning järgmiste oskuste omandamine:

- 1) uuritava probleemi või loodava praktilise töö kohta taustinformatsiooni ja andmete kogumise ja analüüsimise oskus;
- 2) teoreetiliste teadmiste praktilise rakendamise oskus;
- 3) töö eesmärgi ja probleemile vastavate uurimisküsimuste sõnastamise ning sobiva meetodi ja analüüsivahendite valimise ja rakendamise oskus;
- 4) tegevuse ajalise kavandamise ja kavandatu järgimise oskus;
- 5) teadusteksti koostamise (eelkõige õpilasuurimuse puhul) oskus;
- 6) oma tegevuse ja töö analüüsimise oskus;
- 7) töö korrektse vormistamise oskus;
- 8) kokkuvõtte ja resümeede koostamise oskus;
- 9) töö kaitsmise oskus.

Seega teenib õpilasuurimus või praktiline töö teatud eesmärgid, mida ei tohiks õpilasuurimust või praktilist tööd kavandades ja teostades ära unustada.

Töö kohta saab õpilane tagasisidet töö käigus juhendajalt ning peale töö esitamist ja kaitsmist vastavalt õpiväljunditele ning nende saavutamisele.

Tulenevalt põhikooli ja gümnaasiumi seaduse § 31 lõikest 6 tuleb gümnaasiumi lõpetamiseks õpilasuurimus või praktiline töö sooritada rahuldavalt.

6. Hindamise korraldus

6.1. Hindamise eesmärk

- 6.1.1.** toetada õpilase arengut;

- 6.1.2. anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
- 6.1.3. innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- 6.1.4. suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- 6.1.5. suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- 6.1.6. anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

6. 2. Hindamisest teavitamine

Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

6.2.1. Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning saadud hinnete ja hinnangute kohta. Õpitulemuste hindamise põhimõtteid ja korda tutvustab õpilastele klassijuhataja ja aineõpetajad.

6.2.2. Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule. Õpilasel on õigus saada teavet hinnete kohta aineõpetajatelt, klassijuhatajalt või e-koolist.

6.2.3. Kooli õppekavas sätestatud hindamise kord on avalikustatud kooli veebilehel.

6.2.4. Lapsevanemal on õigus saada teavet hindamise korralduse kohta kooli veebilehelt ja klassijuhatajalt.

6.2.5. Lapsevanemal on õigus saada teavet õpilase hinnete kohta kirjalikult klassijuhatajalt või e-koolist.

6.2.6. Nõuded õpilase käitumisele esitatakse gümnaasiumi kodukorras.

6.2.7. Kirjalike tööde hinded sisestab õpetaja e-kooli hiljemalt seitsme tööpäeva pärast töö tegemist. Suuliste vastuste hinded sisestab aineõpetaja e-kooli kahe tööpäeva jooksul.

6.3. Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus

6.3.1. Vastava õppeaine õpetaja hindab õpilase õpitulemused suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust õppekavas esitatud nõuetele.

6.3.2. Kursuse algul teeb vastava õppeaine õpetaja õpilastele teatavaks kursuse nõutavad õpitulemused, nende hindamise aja ja vormi.

6.3.3. Kursuse õpitulemuste omandamist kontrollivate kirjalike tööde aeg kavandatakse kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega. Kontrollivate kirjalike tööde aeg fikseeritakse e-koolis iga kursuse esimesel õppenädalal.

6.3.4. Kui õpilasele on koostatud individuaalne õppekava, arvestatakse hindamisel individuaalses õppekavas sätestatud erisusi.

6.3.5. Puudumise korral antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Järelevastamise vormi ja tähtaja kehtestab aineõpetaja kokkuleppel õpilasega.

6.3.6. Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine õpilase poolt, võib vastavat suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindega «nõrk».

6.3.7. Õpilasel on üldjuhul õigus parandada hinnet kokkuleppel aineõpetajaga. Järelevastamise käigus saadud hinne ei ole eelmisest tulemusest madalam. Õpetajal puudub volitusnorm õpilaste hindamisel arvestada asjaoluga, et suulise vastuse hinne on saadud järelevastamise teel.

6.3.8. Kontrollivate kirjalike tööde päeval (vastavalt graafikule) paneb aineõpetaja e- kooli hinde “!” , kui õpilane ei teinud tööd. Kirjalike tööde hinded sisestab õpetaja e-kooli hiljemalt 7 tööpäeva pärast töö tegemist. Õpetajal ei ole õigust nõuda õpilaselt järelevastamist, kui töö ei ole e- koolis märgitud kontrollivate kirjalike tööde graafikus.

6.3.9. Võistluses, viktoriinis, konverentsis osalemise eest võib aineõpetaja õpilasele veel lisahinde (lisahinded) panna. Otsuse teeb aineõpetaja.

6.4. Kujundav hindamine

6.4.1. Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase õpitulemusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

6.4.2. Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad õpetajad ja teised õppe- ja kasvatusalal töötavad isikud õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist.

6.4.3. Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmäärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

6.4.4. Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.

6.5. Õpitulemuste hindamine

Kasutatav hindamissüsteem:

6.5.1. 10.-12. klassides oodatavate õpitulemuste hindamisel kasutatakse hindeid viiepallisüsteemis.

Hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «5», kui õpilane on saanud 90–100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

Hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «4», kui õpilane on saanud 70–89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

Hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «3», kui õpilane on saanud 45–69% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

Hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «2», kui õpilane on saanud 20–44% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

Hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub. Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindega „nõrk”. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «1», kui õpilane on saanud 0–19% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

6.5.2. Hindega „!” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste mittesaavutatust eelneva pika põhjusega puudumise ja tunnist põhjusega puudumise tõttu.

6.5.3. Hinnanguid „Arvestatud ” ja „Mittearvestatud“ kasutab kool gümnaasiumis valikkursuste hindamisel („Elu keemia“, „Riigikaitse“, „B-kategooria autojuhi teooriakursus“, „Koka algkursus“, „Pagari algkursus“, „Praktiline psühholoogia“), neid hinnanguid ei teisendata viiepallisüsteemi.

6.6. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord ja hindamine

6.6.1. Kui kirjalik töö on tegemata ja hinne on jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks.

6.6.2. Kui kirjalikku tööd on hinnatud hindega „puudulik“ või „nõrk“, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks.

6.6.3. Järelevastamise käigus saadud hinne ei ole eelmisest tulemusest madalam. Õpetajal puudub volitusnorm õpilaste hindamisel arvestada asjaoluga, et vastuse hinne on saadud järelevastamise teel.

6.7. Kokkuvõtva hindamise põhimõtted

6.7.1. Gümnaasiumiastmes hinnatakse õpilase õpitulemusi vastavas õppeaines kokkuvõtvalt kursuse- ja kooliastmehindega. Kursusehinne pannakse välja kursuse jooksul saadud hinnete alusel. Kooliastmehinne pannakse välja õppeaine 10.–12. klassi kursusehinnete alusel.

6.7.2. Kui õppeaines on kursusehinne negatiivne või kursusehinne on jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus hinde parandamiseks gümnaasiumiastmes õppimise jooksul õpetajaga kokkulepitud ajagraafiku alusel.

6.7.3. Kui kursusehinne on jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse kooliastmehinde väljapanekul antud kursuse vältel omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele «nõrk».

6.7.4. Õppeaine kursusehinded võib välja panna arvestusliku töö põhjal.

6.7.5. Kui õpilane on kehalise kasvatus tundidest meditsiiniliste näidustuste tõttu vabastatud pikema perioodi jooksul, annab aineõpetaja talle täitmiseks arvestusliku kirjaliku/suulise töö.

6.7.6. Gümnaasiumiastme õpilasel on õigus parandada kursuse hinnet kirjaliku avalduse alusel. Parandamine toimub mitte hiljem kui kolmanda õppeaasta esimese poolaasta jooksul.

6.7.8. Valikainete tundides osalemine on kohustuslik. Valikaine kooliastmehinne pannakse gümnaasiumiastme õpilasele kui tal on sooritatud kõik kohustuslikud suulised, kirjalikud ja praktilised tööd, arvestused, testid ja ta on osalenud vähemalt 90 % õppetundides (on lubatud puududa 3-4 õppetunnist ühe kursuse raames, vaatamata põhjusele).

6.8. Õpilasuurimuse või praktilise töö hindamise kord gümnaasiumis

Õpilasuurimuse ja praktilise töö protsessi koordineerivad õpetajad, kes hindavad tööetappe.

6.8.1. Gümnaasiumi lõpetamise üheks tingimuseks on õpilasuurimuse või praktilise töö tegemine gümnaasiumi jooksul. Uurimistöö on eelkõige protsess, mille käigus analüüsitakse uuritavat probleemi teaduslike meetoditega ja mis soodustab õpilaste arengus järgmisi oskusi: loominguline algatusvõime, loovuse areng, ettevõtlikkus, eneseteostus.

Õigeaks ajaks tehtud töö esitatakse retsenseerimiseks kõigepealt juhendajale. Õigeaegselt tehtud õpilasuurimuse või praktilise töö kohta koostab juhendaja retsensiooni. Juhendaja esitab õpilasuurimuse või praktilise töö oma retsensiooniga Retsensioonikomisjonile.

Uurimuse või praktilise töö eest võib saada maksimaalselt 100 punkti: 80 punkti töö eest ja 20 punkti kaitsmise eest. Töö loetakse sooritatuks, kui iga loovtöö etapp on tehtud vähemalt 50% ulatuses.

6.8.2. Juhendaja annab hinnangu töö sisule:

6.8.2.1. Sissejuhatusele - maksimaalselt 10 punkti: teemavalik on põhjendatud, teema aktuaalsus, töö eesmärgid, uurimisküsimused ja -ülesanded, võimalikud hüpoteesid, uurimusmeetodid ja uurimusobjekt on välja toodud;

6.8.2.2. Sisule - maksimaalselt 45 punkti: töö üldmaht on orienteeruvalt 22-30 lehekülge A4 formaadis, töö vastab teemale, esitatud nõuded on täidetud, struktuur on hea, täheldatav on omaloomingulisus, autori omapoolne intellektuaalne panus ning uute seoste loomise oskus; kõik kohustuslikud osad on olemas, töö on terviklik ja proportsionaalne, kasutatud on sobivat väljenduslaadi, uurimuse ja loominguline protsess on kajastatud, kasutatud allikad on loetletud, argumentatsioon on veenev, järeldused ja ettepanekud on põhjendatud.

6.8.2.3. Vormistamist hindab Retsensioonikomisjon - maksimaalselt 25 punkti, kui töö vastab vormistusnõuetele;

6.8.2.4. Kaitsmisele - maksimaalselt 20 punkti: õpilane esineb vastavalt heale esinemistavale, kaitsmisel kasutatav esitlus on loogilise ülesehitusega, töö tutvustus on selgelt struktureeritud ja ette kantud, esitlus on näitlikustatud, õpilane valdab teemat, õpilane kirjeldab, milliste tulemusteni töö käigus jõuti, kas eesmärk täideti, täheldatav on asjatundlikkus, argumentatsioon on selge, õpilane vastab küsimustele kompetentselt ning peab kinni ajalimiidist.

Uurimuse või praktilise töö võib lugeda sooritatuks, kui õpilane on osalenud ja saavutanud märkimisväärse koha kooli või üleriigilisel või rahvusvahelisel õpilasuurimustööde konkursil või konverentsil.

6.8.2.5. Uurimuse või praktilise töö hindamisel võib juhendaja üldpunktidele 10 punkti juurde lisada, kui:

6.8.2.5.1. Õpilane oli aktiivne, oli tööprotsessist huvitatud, initsiatiivne, järgis nõuandeid, oli koostöövalmis;

6.8.2.5.2. Õpilane pidas kokkulepitud ajakavast kinni; parandas iseseisvalt vigu, millele oli juhendaja töö käigus viidanud;

6.8.2.5.3. Õpilane oli omaalgatuslik materjali otsimisel ja uuris materjali iseseisvalt;

6.8.2.5.4. Õpilane andis töö käigus isikliku panuse.

6.8.2.6. Uurimuse või praktilise töö hindamisel on juhendajal õigus üldpunktidest võtta maha 10 punkti, kui:

6.8.2.6.1. Õpilane ei olnud tööprotsessist huvitatud, omaalgatus puudus, ta ei järginud nõuandeid, ei pidanud koostöötingimustest kinni;

6.8.2.6.2. Õpilane ei pidanud üldse kokkulepitud ajakavast kinni;

6.8.2.6.3. Õpilane ei parandanud iseseisvalt vigu, millele juhendaja oli töö käigus viidanud;

6.8.2.6.4. Õpilane ei otsinud materjali ja materjali valik on puudulik.

6.8.3. Gümnaasiumi õpilane ei lubata kaitsmisele kui:

6.8.3.1. tema töö ei vasta esitatud nõuetele;

6.8.3.2. puudub juhendaja retsensioon;

6.8.3.3. puudub arvutiesitlus;

6.8.3.4. puudub annotatsioon autori, juhendaja ja Maardu Gümnaasiumi Uurimustööde Ühenduse esindaja allkirjadega;

6.8.3.5. töö ei ole õigeaks ajaks tehtud.

6.8.4. Uurimuse või praktilise töö eest saadud punktid teisendatakse viiepallisüsteemi.

6.9. Õpilase järgmise klassi üleviimise, täiendavale õppetööle või klassikursust kordama jätmise otsustamine

6.9.1. 10. ja 11. klassi õpilase üle viiakse järgmise klassi, kui tal on 90 % kursuste hinnetest positiivsed.

6.9.2. Gümnaasiumiõpilane, kellel kümme või rohkem protsenti kursusehinnetest on õppeperioodi jooksul hinnatud hindegaga „puudulik” või „nõrk”, arvatakse õppenõukogu otsusega õpilaste nimekirjast välja edasijõudmatuse tõttu.

6.10. Gümnaasiumi lõpetamine

Gümnaasiumi lõputunnistuse annab gümnaasium õpilasele:

6.10.1. kelle kooliastmehinded on vähemalt rahuldavad või valikkursuste puhul rahuldavad või arvestatud;

6.10.2. kes on sooritanud õppeaine kohustuslikule mahule vastavad eesti keele või eesti keele teise keelena, matemaatika ja võõrkeele (inglise või saksa keeles) riigieksamid;

6.10.3. kes on sooritanud vähemalt rahuldavale tulemusele gümnaasiumi koolieksami. Kui õpilane on näidanud vajalike teadmiste ja oskuste omandamist väljaspool kooli (rahvusvahelised õpilaskonkursid, eksamite sooritamine väljaspool kooli jne), võib eksamikomisjon lugeda õpilase koolieksami sooritatuks. Selleks esitab õpilane taotluse;

6.10.4. kes on sooritanud gümnaasiumi jooksul õpilasuurimuse või praktilise töö, välja arvatud kooli lõpetamisel eksternina.

6.11. Hinnete ja hinnangute vaidlustamine

Hinnete ja hinnangute vaidlustamine, sh vaide esitamine ning vaidemenetlemine toimub haldusmenetluse seaduse vaidemenetluse regulatsioonist lähtuvalt.

7. Gümnaasiumi lõpetamise korraldus

Gümnaasiumi lõpetamine toimub põhikooli ja gümnaasiumiseaduses § 31 ning gümnaasiumi riiklikus õppekavas § 18 ja § 22 sätestatud tingimustel ja korras.

8. Karjääriõppe ja nõustamine korraldamine

Karjääriõpe toimub koolis läbiva teema „ Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemise kaudu õpetajate kavandatud õppeprotsessi käigus. Läbiva teema „ Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ sisu ja eesmärgid arvestatakse kooli õpikeskkonna kujundamisel. Sellest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlemised, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineüleseid, klassivahelisi ja ülekoolilisi projekte. Tunnivälise tegevuse käigus saavad õpilased projekti- ja kutsepäevade, õppekäikude jms raames toetust karjääriotsuste ja eneseteostuse planeerimisel.

Karjääriinfot edastab huvijuht ning õpilasi nõustab psühholoog. Tulenevalt huvijuhi pädevusest, vastavalt Vabariigi Valitsuse 22. novembri 2000. a määrusele „Õpetajate koolituse raamnõuded“ § 24 on huvijuht abiks õpilastele, et:

- 1) toetada nende osalemist erinevates noorteprojektides ja noorteprogrammides ning rahvusvahelises suhtluses;
- 2) olla õpilase usaldus- ja kontaktisikuks suhetes täiskasvanute maailmaga;
- 3) vahendada õpilastele vajalikku informatsiooni vabaajategevuse ja kutsesuunitluse alal;
- 4) toetada õpilasi eluaegse õppe põhimõtte väärtustamisel.

Karjääriteenistuse hulka kuulub ka karjääri- ja tööteemalise kirjanduse soovitamine ning kataloogide tutvustamine edasiõppimise või õppekavavälise õppimise võimaluste kohta. Karjääriõpet toetab veebilehekülge aadressil- www.rajaleidja.ee

Nõustamine toimub eelneval kokkuleppel psühholoogi või huvijuhiga.

Karjääriteenuste kättesaadavus tagatakse:

- ainetundides läbiva teema „ Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisel;
- valikkursuste kaudu (majandus- ja ettevõtlusõppe, tehnoloogia jne);
- ürituste kaudu (teaduspäev, töövarjupäev, õpilasfirma, teadlaste öö jne)
- edasiõppimist tutvustavate õppepäevade kaudu nii koolis kui ka väljaspool kooli;
- arenguestlustel;
- Europassi pidamise kaudu.

Koolis korraldatakse õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ja tööturu üldistest suundumustest ning tagatakse õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, karjääriinfo või karjäärinõustamine) kättesaadavus.

9. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Väljundipõhisel õppel põhinev lähenemine õpetajate koostööle ja töö planeerimisele võimaldab tõsta õpetamise kvaliteeti ning õpilaste poolt saavutatud õpitulemuste taset, vähendada andekamate (rohkem akadeemiliste kalduvustega) ja passiivsemate (kes ei saa endale

õppeprotsessis erilisi eesmärke) õppijate õpitulemustes vahet. Kõige üldisemalt võib õpetajate koostöö ja töö planeerimine põhimõtteid kirjeldada alljärgnevalt:

- kohe õppimise alguses pannakse kõigile arusaadavalt paika oodatavad õppimise tulemused;
- õppeprotsess kujundatakse selliselt, mis võimaldab kõige parimal viisil õppimise tulemused saavutada;
- hindamine võimaldab aru saada, kuidas see õnnestus.

Selleks, et kirjeldatud põhimõtted toimiksid tulemuslikult, tuleb väljundipõhist õpet käsitleda tervikliku süsteemina.

Väljundipõhise õppe olulisemaks tunnuseks on õppekavas toodud õpitulemuste, õpitulemuse saavutamiseks valitud õppemeetodite ja õpitulemuste saavutamise hindamiseks kasutatava hindamismeetodi (hindamisülesande) sidusus. Sidusus luuakse õpeväljundis esitatud väljundiverbi kaudu. Sisuliselt see tähendab, et nii õppemeetod kui hindamismeetod (hindamisülesanne) peab tulenema õpeväljundis ehk õpitulemuses toodud väljundiverbist. Sidususe loomine õpitulemuse, õppemeetodi ja hindamismeetodi (hindamisülesande) vahel on õppeprotsessi ülesehitamise õpetaja üks põhiülesanne oma töö planeerimisel.

Väljundipõhises õppes toimub õpetaja töö planeerimine alljärgnevalt:

- esmalt määratletakse õpitulemused, mida õppimise ja õpetamise kaudu soovitakse saavutada;
- seejärel õpitulemused seotakse üldpädevustega, läbivate teemadega ning leitakse lõimingu võimalused;
- järgnevalt kavandatakse õpitulemustes sisalduvarest väljundiverbidest tulenevalt hindamine (hindamismeetodid ja hindamiskriteeriumid) ning
- lõpuks valitakse lähtuvalt õpitulemustest ja hindamismeetoditest tulenevalt õpetamismeetodid.

Rõhutada tuleb asjaolu, et õpetamise aluseks ei ole õppesisu, vaid õpitulemused. Õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et koolastmeti kirjeldatud õpitulemused, üldpädevused ning valdkonnapädevused ja ainepädevused oleksid saavutatud.

Väljundipõhise õppes käsitletakse õppijat õppeprotsessis aktiivse osalejana. Eelduseks, et ta saaks seda olla, on vajalik, et õppija omaks õppeprotsessi toimumise kohta adekvaatset informatsiooni. Kõige olulisem sellest on kindlasti enne õppimist asjakohase teabe omamine hindamisest- st kuidas toimub õppimise lõpus kokkuvõttev hindamine, millised on hindamismeetodid ja hindamiskriteeriumid. Kooskõlas põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 55 lõikele 3, peab õpetaja töö planeerimise väljundina kursuse alguses õpilasi teavitama kursuse jooksul läbivatest teemadest, vajalikest õppevahenditest, hindamise korraldusest ja planeerivatest üritustest. Õpilane peab teadma, mida ja millal ja kuidas hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Vastav informatsioon tuleb õpilastele edastada e-kooli kaudu.

Hindamismeetodi puhul on tegemist teadmiste ja oskuste tõendamise viisiga. Hindamismeetodi valikul lähtuda õpitulemustes sisalduvatest väljundiverbidest. Hindamismeetodi juurde määratletakse hindamiskriteeriumid. Hindamiskriteeriumid ehk hindamisjuhised kirjeldavad hindamismeetoditega tõendavate õpitulemuste oodatavat taset ning ulatust. Hindamiskriteeriumid on sõnastatud õpitulemuste alusel, kuid oluliselt suurema detailisusega. Hindamiskriteeriumid on detailselt kirjeldused selle kohta, milliseid teadmisi, oskusi, hoiakuid mis tasemel, millise aja jooksul, mis tingimustel ja mahus peab õpilane konkreetse hindamismeetodi kaudu näitama,

Oluline on siiski silmas pidada, et hindamise kohta käiva informatsiooni edastamisel tuleb õpetajal järgida alljärgnevat reegleid:

- informatsioon peab olema ühemõttelisel arusaadav- kõik kes seda loevad, saavad sellest ühtemoodi aru;
- informatsioon peab olema ammendav- edastatav informatsioon ei tekita küsimusi;
- informatsioon ei tohi olla eksitav- hindamisel ei tohi selguda mingid aspektid, mis varem ei olnud teada;
- informatsioon jõuab ka õppajatele kohale- tähtis ei ole mitte see, et vajalik informatsioon on edastatud, vaid, et tagatud vajaliku informatsiooni jõudmine õppijani.

10. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

10.1. Kooli õppekava muutmise algatamine

Kooli õppekava uuendamine või täiendamine toimub algatustaotluse alusel, mis tuleb esitada kooli direktorile kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis koos ettepanekute ja põhjendustega. Direktor otsustab õppekava uuendamise või täiendamise vajaduse. Kooli õppekava uuendamist ja täiendamist võib taotleda iga asjast huvitatud isik.

Kui kooli õppekava uuendamise või täiendamise vajadus on tingitud muudatustest õigusaktides, siis algatab kooli õppekava muutmise kooli direktor.

10.2. Kooli õppekava muudatuste ettevalmistamine

Kui direktor on otsustanud kooli õppekava uuendamise ja täiendamise vajaduse, siis kutsub direktor kokku töörühma, lähtudes põhikooli riiklikus õppekava § 24 lõikes 3 ja gümnaasiumi riiklikus õppekava § 19 lõikes 3 esitatud sättest, kes valmistab ette kooli õppekava muudatused.

Kooli õppekava muudatused vormistatakse kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõuna. Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu peab olema kooskõlas kehtiva õigusega.

10.3. Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu esitamine enne selle kehtestamist arvamuse saamiseks hoolekogule, õppenõukogule, õpilasesindusele

Direktor esitab kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu enne kehtestamist arvamuse andmiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule. Arvamuse küsimisel lähtub direktor kooli asjaajamiskorras sätestatud korrast.

Direktor vaatab hoolekogu, õpilasesinduse ja õppenõukogu arvamused läbi. Kui hoolekogu, õpilasesindus või õppenõukogu on leidnud, et kavandatavad õppekava muudatused on vastuolus kehtiva õigusega, siis kutsub direktor kokku töörühma, kes viib kooli õppekava muudatused vastavusse kehtiva õigusega.

10.4. Kooli õppekava kehtestamine

Tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 on kooli õppekava kehtestajaks direktor. Kooskõlas põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 71 toimub kooli õppekava kehtestamine käskkirjaga.

Kui direktor jätab kooli õppekava või selle muudatused kehtestamata, siis algab kooli õppekava uuendamise või täiendamise protsess algusest peale.

10.5. Kooli õppekava muudatuste avalikustamine

Kool avalikustab, tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 69 lõikes 1 sätestatud nõudest, kooli õppekava koos muudatustega kooli veebilehel ja loob kooli raamatukogus võimalused kooli õppekavaga tutvumiseks.

Kooli õppekava muudatused esitatakse kooli õppekava terviktekstis, näidates ära õppekava muutused viitega direktori käskkirja numbrile ja kuupäevale, millega õppekava muudeti. Samuti märgitakse muudatuse viite juurde muudatuse jõustumise kuupäev.

11. Rakendussätted

Kooli õppekava jõustub 01.09.2018. a.